

3. Возрастная психология: личность от молодости до старости: Учебное пособие / [Гамезо М.В., Герасимова В.С., Горелова Г.Г. Орлова Л.М.]. – М., 2001. – 272 с.
4. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення / Лозниця В.С. – К., 2003. – 304 с.
5. Пидкассистый П.И. Психолого-дидактический справочник преподавателя высшей школы / Пидкассистый П.И., Фридман Л.М., Гарунов М.Г. – Москва, 1999. – 354 с.
6. Психологія / За ред. О.В. Винославської. – К., 2005. – 352 с.
7. Райгородский Д.Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты / Райгородский Д.Я. – Самара, 2002. – 672 с.

Проблеми активізації самостійної роботи студентів-медиків

Приходько О.О., аспірант

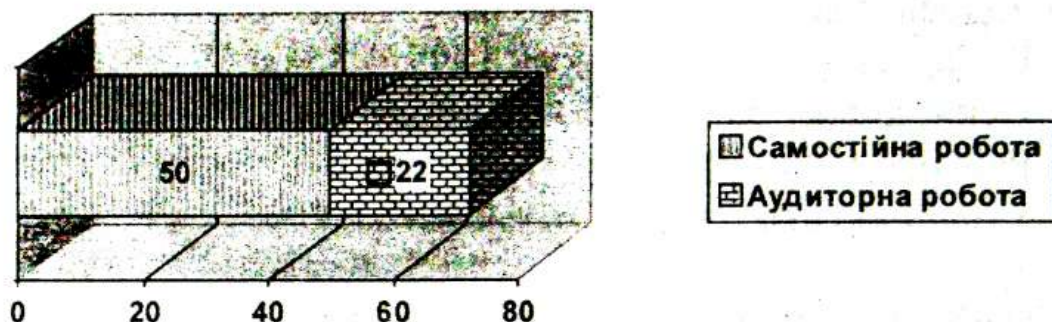
Самостійна підготовка сприяє формуванню логічного мислення та мовної культури, допомагає студентам перетворитись з пасивних носіїв інформації в активних, сприяє самовихованню студента. Перехід до кредитно-модульної системи викликав необхідність переглянути деякі аспекти навчання під час самостійної роботи студентів на морфологічних кафедрах медичного інституту.

Традиційно в національній системі вищої освіти України, визначаючи бюджет навчального часу студентів денної форми навчання, виходили із співвідношення 6:4, що передбачає 6 годин щоденних аудиторних занять і 3-4 години позааудиторних. На сьогодні при здобутті освіти студентами медичних вузів на аудиторні заняття відводиться 30-50% бюджету часу дисципліни. Отже, на самостійне вивчення - від 50% до 70% навчального матеріалу. Таким чином ми маємо значне наближення розуміння самостійної роботи студентів медичного вузу.

Проте кількість годин, відведених на консультації та індивідуальні заняття, обраховується пропорційно до кількості аудиторних занять. Таким чином, збільшуючи кількість матеріалу, відведеного на самостійне вивчення, зменшуємо кількість годин на консультації та індивідуальну роботу зі студентом. Розглянемо на такому прикладі:

Навчальним планом передбачено вивчення на 2 курсі медичного вузу анатомії людини в 2 кредити, тобто 72 год. З них маємо 30% аудиторних (≈ 22 год.) і 70% самостійних (≈ 50 год.). (див. Малюнок 1).

Малюнок 1 Розподіл бюджету часу дисципліни

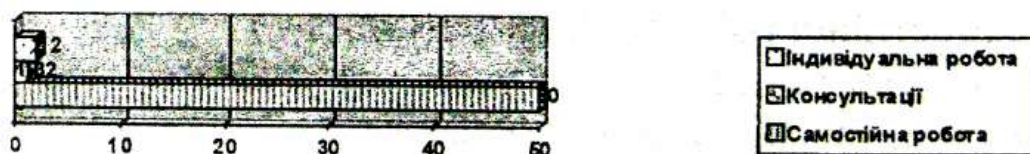

Тепер вирахуємо кількість годин відведених на консультації (протягом семестру) та індивідуальну роботу. Для студентів 2 курсу денної форми навчання застосовуємо формули:

$K=A*0,06$; де K – кількість годин, відведених на консультацію, A – кількість аудиторних годин. Оскільки консультативні години складають 6% від аудиторних. $I=A*0,1$; де I – кількість годин, відведених на індивідуальну роботу зі студентами, A – кількість аудиторних годин. Оскільки години індивідуальної роботи складають 10% від аудиторних. Таким чином, для даного прикладу отримуємо: $K=1,32$ год.; $I=2,2$ год.

Всього на ці види роботи відводиться 3,52 год. І це проти 50 годин самостійної роботи (див. малюнок2)

Малюнок 2 Співвідношення часу, відведеного на самостійну роботу, і часу відведеного на консультації (протягом семестру) та індивідуальну роботу

Якщо ж врахувати, що цей час ще потрібно поділити на кількість студентів у групі (граничною є кількість більше 45 чоловік), то зрозуміло, з якими складнощами стикається як

студент, так і викладач.

Таким чином, на нашу думку було б логічніше враховувати час, відведений на консультації (протягом семестру) та індивідуальну роботу, пропорційно до часу, відведеного на самостійну роботу.

Важливим фактором активізації самостійної роботи студентів медичного ВНЗ є організацію різних її форм: роботу над підручниками, навчальними посібниками, першоджерелами в позалекційний час (конспектування, реферування, складання тез); над конспектами лекцій (до і після них); рішення типових або ситуаційних задач; рішення тестових завдань I-III рівнів; підготовка доповідей, наукових повідомлень; переклад спеціальної літератури; інші індивідуальні завдання в залежності від специфіки дисципліни; залучення студентів усіх курсів до активної науково-дослідної роботи різного рівня складності тощо.

Усі види самостійної роботи студентів можна поділити на роботи репродуктивного типу, творчі і комбіновані, тобто такі, що включають елементи творчості і репродукції.

Деякі педагоги вищої школи пропонують з метою організації управління позааудиторною самостійною роботою студентів виділяти дві взаємопов'язані підсистеми — систематичну і так звану акордну самостійну працю. При цьому під систематичною працею розуміють працю, розподілену по днях невеликими порціями, а під акордною — компактну і довготривалу за часом. Для цілеспрямованого й оптимального управління процесуальною стороною пізнавальної діяльності студентів інколи розробляються технологічні карти для різних видів самостійних робіт, зокрема: процесу складання тез; складання бібліографічних карток за книгою; складання карток за статтею; складання виписок; роботи з книгою; читання наукової літератури; процесу конспектування першоджерел; роботи з пресою; процесу реферування; підготовки доповідей, повідомлень, виступів.

В рамках Болонського процесу важливе значення для організації самостійної роботи студентів також відіграє складання індивідуального плану студента, який є одночасно засобом інформування студента про необхідний обсяг самостійного

засвоєння дисципліни. Подібна система вже використовувалась свого часу в Московському медичному інституті (ММІ), де кожний студент отримував графік завдань на семестр. Це забезпечувало організацію систематичної самостійної роботи студентів протягом семестру. Студент зобов'язувався дотримуватися графіка і час від часу звітувати перед викладачем про його виконання. Аналогічний досвід існував також у Московському енергетичному інституті (МЕІ).

Відобразилось на організації самостійної роботи студентів і введення модульної системи навчання. Щоправда в межах експерименту в Україні існують і різні підходи до відображення самостійної роботи в модулях: від виокремлення окремого модуля самостійної роботи з окремою оцінкою, до виділення окремих тем на самостійне вивчення в межах одного модуля.

За задумом отримання оцінки студентом з усіх модулів дисципліни позбавляє його підсумкової форми контролю (іспиту чи заліку). Для отримання ж оцінки із модулю необхідно, щоб студент отримав оцінки з 90-100% тем даного модулю. На практиці ж маємо ситуацію, коли студент отримавши оцінки з 20-45% тем отримує позитивну оцінку за модуль. А до великої кількості тем, винесених на самостійний розгляд навіть не торкається. Це трапляється в тому числі і через недостатню кількість годин, відведених на перевірку його самостійної роботи.

Список літератури:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. - Видавництво «Либідь» при Київському університеті, 1998, 560с.
2. Головка Л. Активізація самостійної роботи студента під час лекційних занять// Освіта і управління, 2002, №1, С.147-150.
3. Демченко О. Дидактична система організації самостійної роботи студентів// Рідна школа, 2006, №5, С. 68-70.
4. Коменский Я.А. Избранные педагогические сочинения. - М., 1995. - С. 248-284.
5. Лейфура В.М., Воробйова А.І. Навчальні модулі як ефективний засіб організації самостійної роботи студентів в умовах рейтингової системи// Наукові праці: науково-методичний журнал. Педагогічні науки. – Миколаїв: Вид-во МДПУ ім. П.Могили –

2002. – Вип. 7 – С.81-83.

6. Солдатенко М. Самостійна пізнавальна діяльність у контексті Болонського процесу// Рідна школа, 2005, №1, С.49-51.

7. Пидкасистый П.И. Самостоятельно-познавательная деятельность школьников в обучении. – М.: Педагогика, 1980.

Пидкасистый П.И. Самостоятельная деятельность учащихся. – 2-е изд. – М, 1981. – 78с.

Влияние воспитательной деятельности куратора на эффективную адаптацию студентов первого курса

Кривопишина Е.А.; Шульга Ю.В.

В традиционном плане адаптация студентов первого курса рассматривается как совокупность трех аспектов, отражающих основные направления деятельности студентов [1]: адаптация к условиям учебной деятельности: приспособление к новым формам преподавания, контроля и усвоения знаний, к иному режиму труда и отдыха, самостоятельному образу жизни; адаптация к группе: включение в коллектив сокурсников, усвоение его правил, традиций; адаптация к будущей профессии: усвоение профессиональных знаний, умений и навыков, качеств.

Выделяют три уровня протекания адаптационного процесса [2]: 1) стихийная адаптация - задача преодоления трудностей первоначального периода обучения в вузе не ставится и не решается как специальная педагогическая задача; 2) частично организованная - осуществляются отдельные мероприятия, направленные на преодоление студентами определенных трудностей адаптационного периода, что в какой-то мере облегчает адаптацию; 3) оптимально организованная целенаправленная система организации деятельности педагогов и студентов, обеспечивающая сравнительно быстрое достижение студентами высоких результатов в основных видах их деятельности.

Одной из эффективных форм управления адаптационным процессом является кураторство. От куратора группы зависит успешность адаптации первокурсников к новой социальной среде, налаживание деловых и личных контактов между членами группы. Успех деятельности куратора группы 1-го курса во многом зависит